

O. KAROL PALUS OFM CAP
DOI: 10.56898/ST.15502

TEOLOGIA EWANGELIZACJI W ŚWIETLE KATECHEZ FRANCISZKA PT. „PASJA EWANGELIZACJI”

Streszczenie

Niniejsze opracowanie dotyczy spojrzenia na teologię ewangelizacji w świetle środowych katechez Franciszka pt. „Pasja Ewangelizacji”. Do głównych aspektów ewangelizacji należy przede wszystkim wskazanie źródeł gorliwości apostołskiej. Wśród nich na pierwszy plan wysuwa się Działanie Trójcy Świętej. Ukazanie Jezusa Chrystusa jako paradygmatu ewangelizacji oraz Ducha Świętego głównego promotora Ewangelizacji. Ewangelizacja ma wymiar eklezjalny w którym święci stanowią wzór dla każdego ewangelizatora. Nowością w podejściu Franciszka do ewangelizacji jest przede wszystkim mocny akcent położony na nawrócenie pastoralne oraz zaangażowanie świeckich. Katechezy Franciszka dotyczące ewangelizacji są rozwinięciem nauczania Soboru Watykańskiego II i posoborowych papieży, a zwłaszcza Pawła VI.

Słowa kluczowe: *Franciszek, ewangelizacja, Kościół, Dobra Nowina.*

Do naturalnego posłannictwa Kościoła należy nakaz głoszenia Ewangelii wszystkim ludziom. Jest to ciągle palące wyzwanie dla wspólnoty wierzących we współczesnym świecie, który podlega dynamicznym przemianom. Kościół jest przede wszystkim po to, aby ewangelizować¹. Nakaz ewangelizacji wymaga wielkodusznej odpowiedzi ze strony wszystkich

¹ Paweł VI, *Adhortacja apostołska „Evangelii nuntiandi”* (dalej jako EN), 1975, 14.

wiernych². Kościół musi ewangelizować niezależnie od czasu i miejsca³. Wielką troskę o dzieło ewangelizacji wykazuje papież Franciszek. Widać to od początku jego pontyfikatu. Świadczy o tym przede wszystkim wydanie adhortacji *Evangelii Gaudium*, którą określił dokumentem programowym swojej posługi na Stolicy Piotrowej. Skierował ją do wszystkich wiernych, którym nie jest obojętny fakt odchodzenia ludzi od Boga. Już w pierwszym punkcie dokumentu podkreśla, że lekarstwem na to jest pełne entuzjazmu, zapału i radości głoszenie Jezusa Chrystusa. Każdy kto Go spotka staje się nowym człowiekiem przemienionym Jego miłością. Chrystus go wyzwala od grzechu i przygnębienia oraz wypełnia miłością jego serce. Taki człowiek staje się wówczas misjonarzem⁴.

Ewangelizacja jest dla Kościoła wyzwaniem ciągle aktualnym. Papież Franciszek przypomniał o tym wygłaszając cykl trzydziestu katechez dotyczących pasji ewangelizacyjnej. Katechezy środowowe trwały od stycznia do grudnia 2023 roku. Przedmiotem badawczym niniejszego artykułu jest odkrycie teologicznego zamysłu papieża dotyczącego współczesnej ewangelizacji. Ewangelizację będzie się tu rozumieć szeroko jako wszelkie działania prowadzące do udziału w misterium Chrystusa ogłoszonym w *Evangelii*⁵. Analizy będą przeprowadzone na dwóch etapach. Najpierw zostaną wyodrębnione i opisane główne aspekty ewangelizacji, które odkryć można we wspomnianych wyżej katechezach. Następnie zaś przesłanie Franciszka zostanie poddane ocenie krytycznej.

1. Główne aspekty ewangelizacji w katechezach Franciszka

Analiza katechez Franciszka pt. „Pasja ewangelizacji” pozwoliła wyodrębnić główne aspekty ewangelizacji. Brzmiały one następująco: źródła ewangelizacyjnej gorliwości, Jezus jako paradygmat ewangelizacji, Duch Święty jako główny promotor ewangelizacji, Eklezjalny wymiar ewangelizacji, treść i metoda ewangelizacji oraz święci wzorem ewangelizatorów. Wymienione aspekty zostaną szerzej omówione poniżej.

² Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*, 1988, 33.

³ Benedykt XVI, *List Apostolski w formie motu proprio Ubicumque et semper* (Watykan, 21 IX 2010), https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/motu/ubicumque21092010.html, [dostęp: 29.09.2022].

⁴ Franciszek, *Adhortacja apostolska o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie „Evangelii gaudium”* (dalej jako EG), 2013, 1.

⁵ Por. s. Dyk, *Nowa Ewangelizacja konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 44.

1.1. Źródła ewangelizacyjnej gorliwości

Papież Franciszek rozpoczyna katechezy środowowe dotyczące gorliwości apostołskiej od stwierdzenia faktu, że zapał w przekazywaniu wiary niekiedy słabnie i chrześcijanie zaprzestają realizacji tego co jest najważniejszą funkcją Kościoła. Brak gorliwości w dzieleniu się wiarą jest pewnego rodzaju chorobą, która wymaga lekarstwa. Środkiem niezbędnym do rozpalenia na nowo pasji ewangelizacyjnej jest przede wszystkim słowo Boże⁶.

Zdaniem Franciszka, pasja ewangelizacyjna rodzi się przede wszystkim ze spotkania z Jezusem Chrystusem. Poznanie jego bezinteresownej miłości sprawia, że człowiek rodzi się na nowo a jego serce zostaje wypełnione radością. Dla uzasadnienia tej tezy papież przytacza historię powołania celnika Mateusza. Bóg w Chrystusie pokazał, że kocha grzeszników i chce ocalić każdego. Człowiek, który doświadczy pełnego miłości spojrzenia Jezusa staje się Jego świadkiem i pragnie, aby inni również doświadczyli tego samego⁷. Osobiste doświadczenie Boga jest kluczowe dla pasji ewangelizacji. Wymownym przykładem jest także historia św. Pawła z Tarsu. Jego spotkanie ze Zmartwychwstałym pod Damaszkiem sprawiło, że pasją jego życia stała się ewangelizacja⁸. Dzięki temu spotkaniu Paweł został również uleczony z błędnie rozumianej gorliwości, która koncentruje się tylko na przestrzeganiu norm i zwyczajów wyłącznie ludzkich⁹.

Kolejnym źródłem odnowy pasji ewangelizacji jest studium dokumentów Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Według Papieża, zwłaszcza Sobór Watykański II w znaczącym stopniu przyczynił się do nowego spojrzenia na kwestię ewangelizacji. Stąd też Franciszek zachęca, aby przekazu wiary uczyć się w szkole soboru¹⁰. Spośród licznych tekstów ostatniego soboru papież zwraca uwagę na dekret *Ad Gentes divinitus* o działalności misyjnej Kościoła¹¹. Kolejnym dokumentem soborowym o którym mówi Franciszek jest dekret *Apostolicam actuositatem* o apostołstwie świeckich. Odwołu-

⁶ Por. Franciszek, *To rodzi się z zauroczenia Jezusem*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8039395>, [dostęp: 11.01.2023 11:45].

⁷ Por. tamże.

⁸ Por. Franciszek, *Gorliwość rodzi się z doświadczenia Boga i przemiany wewnętrznej*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8156804>, [dostęp: 29.03.2023 13:35].

⁹ Por. Franciszek, *Zawsze bądźmy gotowi do głoszenia Ewangelii*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8194889>, [dostęp: 12.04.2023 11:16].

¹⁰ Por. Franciszek, *Kościół potrzebuje apostołskiego zaangażowania świeckich*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8129969>, [dostęp: 15.03.2023 11:15].

¹¹ Por. Franciszek, *Ewangelizacja jest posługą kościelną*, <https://papiez.wiara.pl/doc/81190>, 43, [dostęp: 08.03.2023 11:21].

jąc się do tych tekstów papież podkreśla, że ewangelizacja należy do natury Kościoła i każdy ochrzczony jest do niej zobowiązany na mocy chrztu świętego. Sobór Watykański II uczy, że obowiązek ewangelizacji spoczywa zarówno na duchownych jak i świeckich. Nikt nie może czuć się z niego zwolniony¹².

Kolejnym dokumentem Magisterium, który może przyczynić się do rozpalenia gorliwości apostołskiej jest adhortacja apostołska Pawła VI o ewangelizacji w świecie współczesnym *Evangelii nuntiandi*¹³. Jest ona określana wielką kartą ewangelizacji i zasługuje na szczególną uwagę. Paweł VI dobitnie stwierdził w niej, że: „nakaz głoszenia Ewangelii wszystkim ludziom jest pierwszorzędnym i naturalnym posłannictwem Kościoła”¹⁴. Nakaz ten i posłannictwo zobowiązuje tym bardziej w dobie wielkich i poważnych przemian w dzisiejszym społeczeństwie. Obowiązek ewangelizacji należy uważać za łaskę i właściwe powołanie Kościoła. Wyraża on najprawdziwszą jego właściwość. Kościół jest dla ewangelizacji¹⁵.

Odwołując się do swojego świętego poprzednika Franciszek zauważa, że gorliwość w głoszeniu Jezusa Chrystusa ma swoje źródło również w świętości życia. Tylko człowiek, którego serce zostało napełnione Bogiem może nieść Go innym. Świętość, aby wzrastała i się rozwijała, potrzebuje pokarmu jakim jest Eucharystia. Ponadto codzienna modlitwa, która ożywia i podtrzymuje wiarę powinna być przedmiotem troski każdego ewangelizatora. Bez nich gorliwość słabnie i Boży płomień w człowieku przygasa¹⁶.

1.2. Jezus jako paradygmat ewangelizacji

Punktem odniesienia w papieskiej teologii ewangelizacji jest osoba Jezusa Chrystusa. Jezus, jako pierwszy ewangelizator ukazuje, że ewangelizacja jest procesem dynamicznym i wymaga wyjścia ze strefy komfortu¹⁷. Jezus będąc w bardzo zażyłej relacji z Ojcem był jednocześnie pochłonięty pasją ewangelizowania. Relacja z Ojcem jest dla Jezusa najważniejsza. Świadczy o tym żarliwa modlitwa jaką Jezus praktykował przed działalnością ewangelizacyjną. To bliska więź z Ojcem motywowała Go do pójścia

¹² Por. Franciszek, *Kościół potrzebuje apostołskiego zaangażowania świeckich*.

¹³ Por. Franciszek, *Gorliwość ewangelizacyjna wypływa ze świętości*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8142832>, [dostęp: 22.03.2023 11:57].

¹⁴ EN, 14.

¹⁵ Por. tamże.

¹⁶ Por. Franciszek, *Gorliwość ewangelizacyjna wypływa ze świętości*.

¹⁷ EG, 12.

do grzeszników, do niesienia im miłosiernej miłości i uzdrowienia. Jezus dzięki temu nikogo nie unika i nikim się nie gorszy. Idzie tam, gdzie ludzie doświadczają nędzy grzechu. Daje wytchnienie tym, którzy cierpią z powodu różnych chorób. Uwalnia zniewolonych przez złego ducha¹⁸. Inicjatywa ewangelizacja była zawsze po Jego stronie. Wynikała ona także z głębokiej świadomości bycia posłanym przez Ojca. W tę perspektywę wpisać należy także Jego posyłanie uczniów¹⁹.

Franciszek, mówiąc o najdoskonalszym wzorze ewangelizacji jakim jest Jezus Chrystus, kładzie szczególny nacisk na Jego mowę programową wygłoszoną w synagodze w Nazarecie (por. Łk 4, 16-30). Wyodrębnia z niej pięć istotnych elementów nauczania Syna Bożego. Pierwszym z nich jest radość. Orędzie Jezusa jest pełne radości²⁰. Kolejnym elementem jest wyzwolenie. Niosący Dobrą Nowinę nie może tego czynić w sposób opresyjny, przemocowy. Adresat przesłania nie może czuć się zmuszany do wiary. Należy wystrzegać się wszelkiego moralizatorstwa czy prozelityzmu. Trzeci aspekt to światło. Chodzi o światło wiary, które sprawia, że człowiek zaczyna widzieć sens swojego życia. Zaczyna dostrzegać w nim zbawczą obecność Pana. Czwartym aspektem jest uzdrowienie. Zwłaszcza uzdrowienie z grzechów, które wzbudzają w człowieku poczucie winy. Papież zwraca uwagę, że Jezus zawsze wyciąga rękę do grzesznika, nawet jeśli ten wpada ciągle w te same grzechy. Ostatni element to ubodzy. Do nich zwłaszcza idzie Jezus z radosnym przesłaniem. Franciszek podkreśla, że o nich nigdy Kościół nie może zapomnieć²¹.

Papież zwraca także uwagę na rolę jaką w ewangelizacji Jezusa odgrywał Duch Święty. Jezus głosił w mocy Ducha, który zstąpił na Niego w sposób widzialny w czasie chrztu w Jordanie. Ten sam Duch ożywia Kościół i rozpala wiarę. On pobudza do wyjścia i jest tym, który jednoczy z Ojcem i Synem. To właśnie dzięki Duchowi Świętemu Jezus mógł zrealizować słowa z Księgi Izajasza, które odczytał w Synagodze w Nazarecie²².

¹⁸ Por. tamże.

¹⁹ Por. Franciszek, *Chrześcijanin powinien kształtować swe głoszenie na wzór Jezusa*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8050633>, [dostęp: 18.01.2023 11:10].

²⁰ Por. Franciszek, *Także dziś trzeba głosić Ewangelię*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8570489>, [dostęp: 15.11.2023 13:42].

²¹ Por. Franciszek, *Uczmy się przepowiadania od Jezusa*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8060714>, [dostęp: 25.01.2023 11:44].

²² Por. Franciszek, *Niech Duch Święty będzie źródłem naszego bycia i działania*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8595184>, [dostęp: 06.12.2023 10:20].

1.3. Duch Święty jako główny promotor ewangelizacji

Papież Franciszek Ducha Świętego nazywa głównym protagoni­stą ewangelizacji. W dwóch katechezach poświęconych Trzeciej Osobie Bo­skiej dużo czerpie z adhortacji *Evangelii gaudium*. Podkreśla, że działanie Ducha Świętego jest uprzednie w stosunku do posłania do ewangelizacji²³. Duch sprawia, że przepowiadanie jest skuteczne i dociera do serca słucha­czy. On daje odwagę do wyjścia i dzielenia się wiarą. Duch Święty jest wiel­kim darem jaki Chrystus zostawił swojemu Kościołowi²⁴.

Realizacja nakazu misyjnego Jezusa Chrystusa nie byłaby możliwa bez pomocy Parakleta. Jezus, wstępując do nieba po swojej męce i zmartwych­wstaniu, skierował do uczniów następujące słowa: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świę­tego” (Mt 28, 19). Jezus pragnie, aby każde pokolenie mogło Go poznać i przyjąć do serca Jego miłosierną miłość. Duch Święty sprawia, że spotka­nie ze zmartwychwstałym Panem jest możliwe również dzisiaj. Stawanie się uczniem Zbawiciela jest procesem, który dokonuje się z inspiracji Ducha Świętego. Dzięki Niemu człowiek może osobiście doświadczyć bliskości, czułości i miłosierdzia Boga²⁵.

Na Dar Ducha Świętego nie da się założyć. Nie ma znaczenia dla Jego otrzymania przynależność polityczna czy narodowość. W księdze Dziejów Apostolskich znajdziemy opis faktu zstąpienia Ducha również na pogan. Bóg zatem chce Nim obdarować każdego kto uwierzy w Jezusa Chrystusa. Cały Kościół, aby szedł właściwą drogą, musi przywoływać Ducha Święte­go. Dzięki Niemu może dokonać się właściwe rozeznanie co do sposobu w jaki Kościół ma głosić Chrystusa współczesnemu światu²⁶.

Z doświadczenia działania Ducha Świętego rodzi się autentyczna gorli­wość apostołska. On jest tym, który namaszcza i posyła do misji. On spra­wia, że przepowiadanie nie jest uprawianiem prozelityzmu, ale rzeczywi­stym czynieniem uczniów Chrystusa. Człowiek jest zaproszony przez Nie­go do współpracy w głoszeniu Dobrej Nowiny. Z jednej strony w służbie na rzecz Królestwa Bożego konieczne jest zawierzenie Panu, ale nie oznacza to, że głoszący ma pozostać bierny. Powołany do bycia apostołem powinien

²³ EG, 119.

²⁴ Por. Franciszek, *Niech Duch Święty będzie źródłem naszego bycia i działania*.

²⁵ Por. Franciszek, *Głoszenie Ewangelii dokonuje się w mocy Ducha Świętego*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8098191>, [dostęp: 22.02.2023 10:54].

²⁶ Por. Franciszek, *Głoszenie Ewangelii dokonuje się w mocy Ducha Świętego*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8098191>, [dostęp: 22.02.2023 10:54].

wykorzystać wszystkie swoje talenty, zdolności i charyzmaty by skutecznie ewangelizować²⁷.

Papież Franciszek nauczając o niezastąpionej roli Ducha Świętego w apostołstwie podkreśla konieczność twórczego, kreatywnego zaangażowania. Duch Święty chce wybijać Kościół ze skostnienia i marazmu. On zaprasza na nowe ścieżki, inspiruje do szukania nowych metod dla przekazu niezmiennego orędzia²⁸. Ojciec święty odnosząc się w tym temacie do swojego programowego dokumentu jakim jest adhortacja *Ewangelii gaudium* podkreśla jeszcze jedną istotną kwestię. Chodzi o konieczność aktualizacji orędzia ewangelicznego do możliwości poznawczych współczesnego człowieka²⁹.

Twórcze podejście do apostołstwa nie oznacza przeakcentowania formy nad treść przesłania. W związku z tym należy również zachować prostotę w przepowiadaniu. Mówiąc o prostocie w ewangelizowaniu papież ma na myśli jasność przekazu. Jego treścią powinna być prawda o miłości Boga do każdego człowieka i zbawienie w Chrystusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym. Ta miłość jest dostępna w Kościele, który nieustannie potrzebuje ożywczego powiewu Ducha Świętego. On sprawia, że ewangelizacja jest działaniem całego Kościoła a nie tylko pojedynczych jednostek³⁰.

1.4. Eklezjalny wymiar ewangelizacji

Zgodnie z myślą Soboru Watykańskiego II papież Franciszek przypomina, że ewangelizacja nigdy nie jest i nie może być prywatną sprawą kogokolwiek. Jest to zawsze działalność całego Kościoła. Jest on z natury misyjny a zatem cały Lud Boży zgodnie z uprawnieniami jest zobowiązany do zaangażowania w ewangelizację. Zadaniem poszczególnych wiernych jest przekazywać wiarę Kościoła, która wyraża się w niezmiennym orędziu ewangelicznym. Nikt nie ma prawa po swojemu zmieniać i interpretować jego treści. Trwanie w wyznawaniu i przekazywaniu tej samej wiary Kościoła jest bardzo ważnym kryterium autentycznej gorliwości apostołskiej³¹.

Nawiązując do eklezjalnego wymiaru ewangelizacji, papież odwołuje się

²⁷ Por. Franciszek, *Niech Duch Święty będzie źródłem naszego bycia i działania*.

²⁸ Por. Franciszek, *Niech Duch Święty będzie źródłem naszego bycia i działania*.

²⁹ EG, 11.

³⁰ Por. Franciszek, *Niech Duch Święty będzie źródłem naszego bycia i działania*.

³¹ Por. Franciszek, *Ewangelizacja jest posługą kościelną*.

również do tekstu *Ewangelii gaudium* podkreślając, że każdy ochrzczony jest aktywnym podmiotem głoszenia Królestwa Bożego na ziemi³². Przez chrzest św. każdy wierny dostępuje udziału w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa³³. Jej realizacja wymaga decyzji otwarcia się na innych, na drugiego człowieka. Duch Święty wzywa cały Kościół do uważnego słuchania słowa Bożego i głoszenia go w pokornej postawie służby. Gotowość do służby jest bardzo ważna w procesie czynienia innych uczniami Chrystusa. Wymaga ofiary i poświęcenia, zwłaszcza własnego czasu. Wymaga odrzucenia wszelkich uprzedzeń i pozytywnego nastawienia³⁴.

Analiza katechez Franciszka pozwala wyodrębnić wszystkie podmioty ewangelizacji. Podmiotem pierwszorzędny jest Trójca Święta - sam Bóg posyłający swego Syna w mocy Ducha Świętego. Podmiotem drugorzędny jest Kościół, to znaczy duchowni, osoby konsekrowane i każdy wierny świecki. Bardzo ważne jest to, aby świeccy współpracowali z duchowieństwem w apostołacie. Ci drudzy z kolei powinni być otwarci na dialog i współdziałanie w jedności dla owocnego przekazu wiary. Papież przypomina również obdarowanym święceniami, że powinni swoją pozycję traktować jako wezwanie do gorliwszej służby ewangelizacyjnej³⁵.

Wszyscy ochrzczeni powinni wystrzegać się dążenia do zdobywania pozycji i osobistego znaczenia. Próżność jest zawsze szkodliwa dla współpracy na polu ewangelizacji. Prowadzi ona do niepotrzebnego porównywania się i egoistycznego skoncentrowania na własnych interesach³⁶. Wspólnota Kościoła, zachowując jedność w różnorodności oraz wzajemny szacunek i otwartość, umożliwia odkrywanie nowych metod dla przekazu Dobrej Nowiny³⁷.

1.5. Treść i metoda ewangelizacji

Papież podkreśla, że główną treścią ewangelizacji jest rzeczywistość Królestwa Bożego. W jego rozumieniu oznacza ono przede wszystkim bliskość, miłosierdzie i czułość Boga. Uważa bowiem, że takie jest Jego prawdziwe oblicze objawione w Jezusie Chrystusie. Głoszenie nie może

³² EG, 120.

³³ Por. Franciszek, *Ewangelizacja jest posługą kościelną*.

³⁴ Por. Franciszek, *Powołani do dawania świadectwa i głoszenia Jezusa*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8604364>, [dostęp: 13.12.2023 12:42].

³⁵ Por. Franciszek, *Kościół potrzebuje apostołskiego zaangażowania świeckich*.

³⁶ Por. tamże.

³⁷ Por. Franciszek, *Powołani do dawania świadectwa i głoszenia Jezusa*.

być skoncentrowane na parenezie, nie może być moralizowaniem, ale przede wszystkim ukazywaniem prymatu Boga³⁸. Należy wychodzić przede wszystkim od ukazania prawdy o uprzedzającej miłości Boga. Bóg kocha grzeszników i w Chrystusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym pokazał, że na Jego miłość nie da się zasłużyć. Jest ona bowiem bezinteresownym darem dla świata³⁹.

Ukazując metodę ewangelizacji Franciszek zaznacza, że ma ona swoje źródło w spotkaniu z żywym Bogiem w Jezusie Chrystusie. Każdy ochrzczony powinien pamiętać o tym, że siłę i moc Ducha Świętego do przepowiadania czerpie się z przebywania z Panem na modlitwie. Należy zachować pewną harmonię pomiędzy byciem z Jezusem a działalnością apostołską. Taki sposób postępowania prowadzi do wzrostu wiary i przekłada się na skuteczność apostołowania. Jezus nie posyła idealnych ewangelizatorów, ale takich, którzy wiedzą, że nie są lepsi od tych, do których są posłani⁴⁰.

Kolejną cechą współczesnej ewangelizacji jest mentalność wyjścia poza siebie. Nie wolno czekać aż ludzie sami przyjdą i poproszą o ten wielki dar Boży. To uczniowie Chrystusa mają im ten dar zanieść. Papież mówiąc o tym zwraca uwagę na konieczność nawrócenia pastoralnego całego Kościoła. Wierzący, duchowni i świeccy powinni mieć mentalność misyjną, ekspansywną a nie zachowawczą. Powinni wychodzić do ludzi, być z nimi tam gdzie oni żyją, być blisko na wzór Jezusa⁴¹. Franciszek mówiąc o nawróceniu duszpasterskim odwołuje się po raz kolejny do *Evangelii gaudium* i podkreśla, że wszystkie wspólnoty winny z misji uczynić absolutny priorytet⁴².

W przekazie wiary uczestniczy cały człowiek w wymiarze fizycznym i duchowym. Nie można wykluczać żadnego z nich. Taki bowiem był styl Jezusa i tak powinni postępować Jego uczniowie. Ewangelizowanie wyklucza jakąkolwiek formę manipulacji. Niedopuszczalne jest wywieranie presji psychicznej na adresatach. To powinno być zawsze zaproszenie skierowane do wolnych osób. Zatem by przepowiadać Dobrą Nowinę o Królestwie nie

³⁸ Por. tamże.

³⁹ Por. Franciszek, *Uczmy się przepowiadania od Jezusa*.

⁴⁰ Por. Franciszek, *Warunki ewangelizowania*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8088858>, [dostęp: 15.02.2023 11:37].

⁴¹ Por. Franciszek, *Ewangelię trzeba głosić tu i teraz*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8587234>, [dostęp: 29.11.2023 10:51].

⁴² EG, 25.

jest konieczne wykształcenie retoryczne. Głosimy bowiem przede wszystkim przez świadectwo życia oraz przekaz słowa Bożego⁴³.

Odwołując się do ewangelicznego obrazu owiec posłanych między wilki papież mówi o konieczności uznania własnej małości i słabości. One nie są przeszkodą w ewangelizowaniu. Raczej czynią głoszącego pojemnym na moc Ducha Świętego, który czyni misję skuteczną. Należy się wystrzeżać tego wszystkiego co ogólnie Franciszek nazywa światowością. Chodzi przede wszystkim o to, by nie pokładać zbytnej ufności w środkach materialnych czy w liczbach. Tylko na drodze ubóstwa możemy doświadczyć troski Boga wyrażającej się w Jego opatrności. Na skuteczność metody przepowiadania ma wpływ również jej wymiar wspólnotowy. Nikt nie ewangelizuje w pojedynkę, ale w jedności z Kościołem. To jest bardzo ważne. To Kościół posyła w imieniu Chrystusa. Jaskrawym wzorem stosowania wyżej wymienionych metod są święci, których zaangażowanie apostołskie wydało w Kościele obfite owoce⁴⁴.

1.6. Święci wzorem ewangelizatorów

W katechezach o pasji ewangelizacji Franciszek sporo uwagi poświęca świętym, których ukazuje jako wzór do naśladowania. Analizując ich życiorysy możemy wyodrębnić pewne charakterystyczne cechy i sposób realizacji nakazu misyjnego. Ich przykład pokazuje przede wszystkim, że bycie uczniem Jezusa wymaga przeżywania życia jako bezinteresownego daru dla innych. Tylko człowiek mający serce wolne od nieprzebaczenia i poczucia krzywdy może dać siebie⁴⁵.

Bezinteresowna miłość powinna być ofiarowana przede wszystkim grzesznikom, którzy na nią nie zasłużyli. Taka miłość ma swoje źródło w spotkaniu z Panem, który każdego kocha tak samo⁴⁶. Każdy kto doświadcza darmowej miłości Jezusa i stawia Go w centrum swojego życia pragnie, aby inni również Go poznali i pokochali. To powinno być motywem do ewangelizacji a nie pustoszące kościoły i zanik praktyk religijnych. Miłość pozwala być blisko, ze współczuciem i zrozumieniem sytuacji danej

⁴³ Por. Franciszek, *Warunki ewangelizowania*.

⁴⁴ Por. Franciszek, *Warunki ewangelizowania*.

⁴⁵ Por. Franciszek, *Św. Józefina Bakhita nauczycielką przebaczenia*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8526505>, [dostęp: 11.10.2023 13:35].

⁴⁶ Por. Franciszek, *Kościół potrzebuje serc palających miłością do Boga*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8319802>, [dostęp: 07.06.2023 10:45].

osoby⁴⁷. Miłość do Chrystusa staje się dla wielu Jego uczniów motywem do najdoskonalszej formy świadectwa jaką jest ofiara z własnego życia. *Martyria* bowiem towarzyszy Kościołowi od początku jego istnienia⁴⁸.

Innym przykładem przeżywania życia jako bezinteresownego daru z siebie na drodze rad ewangelicznych są mnisi i mniszki. Ich oddanie Bogu i modlitwa za Kościół oraz cały świat odgrywają wielką rolę w przekazie wiary. Pokazują oni, że ewangelizacja to nie tylko słowa⁴⁹. Ewangelia musi wcielać się w kulturę i ją przemieniać. Przekaz nie może być abstrakcyjny, ale zrozumiały dla odbiorców. Wyrażony w języku dobrze im znanym. Dobrze rozumieli to mnisi Cyryl i Metody dając alfabet Słowianom. Przetłumaczyli Pismo Święte i teksty liturgiczne, aby Słowianie mogli chwalić Boga we własnym języku⁵⁰.

Jako niedościgniony wzór dla ewangelizatorów Franciszek ukazuje Maryję. Ona ewangelizowała całym swoim życiem oddanym Bogu i Jego Synowi. Pełna Ducha Świętego miała w sobie gorliwość apostołską. Również po swoim wniebowzięciu wielokrotnie się ukazywała w różnych miejscach na świecie. Sanktuaria powstałe w tych miejscach mają wielką siłę przyciągania do Chrystusa. Przesłania Matki Bożej są bardzo dobrym przykładem inkulturacji Ewangelii, ponieważ Maryja ukazuje się i przemawia w sposób zrozumiały dla prostego ludu⁵¹.

2. Ocena Franciszkowej teologii ewangelizacji

Krytyczna lektura i analiza katechez Franciszka podejmujących problematykę ewangelizacji prowadzi do pewnych wniosków. Poniżej zostanie ukazana oryginalność podejścia Franciszka do ewangelizacji. Przedstawione zostaną również uwagi krytyczne.

⁴⁷ Por. Franciszek, *Wykrzykiwać Ewangelię w milczeniu, jak św. Karol de Foucauld*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8536844>, [dostęp: 18.10.2023 13:17].

⁴⁸ Por. Franciszek, *Módlmy się, abyśmy niestrudzenie dawali świadectwo Ewangelii*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8211154>, [dostęp: 19.04.2023 11:27].

⁴⁹ Por. Franciszek, *Mnisi i mniszki uczą nas, że potrzebujemy Boga i orędowania za wszystkimi*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8227705>, [dostęp: 26.04.2023 11:42].

⁵⁰ Por. Franciszek, *Kościół potrzebuje dwóch płuc*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8547240>, [dostęp: 25.10.2023 13:06].

⁵¹ Por. Franciszek, *Franciszek o wartości sanktuariów maryjnych*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8455178>, [dostęp: 23.08.2023 11:21].

2.1. Oryginalność ewangelizacji w ujęciu Franciszka

Na uwagę zasługuje podkreślanie przez papieża wielkiej roli Ducha Świętego w ewangelizacji. Jest on inspiratorem i źródłem gorliwości ewangelizacyjnej. Bez Niego nie może zostać wypełniony nakaz misyjny Chrystusa. Dzięki Niemu możliwe jest czynienie uczniów a nie tylko prozelitów. Franciszek wielokrotnie powtarza, że ewangelizacja nie może być uprawianiem prozelityzmu. Nie wystarczy tylko przyciągnąć kogoś na naszą stronę. Trzeba daną osobę doprowadzić do autentycznego spotkania z Chrystusem w Duchu Świętym⁵².

Wewnętrzna przemiana, jakiej dokonuje w człowieku Duch Święty owocuje zaangażowaniem w ewangelizację. Rodzi w nim również głęboką radość, która pomaga pokonywać trudności. Franciszek mówiąc o radości w przekazywaniu wiary nawiązuje do Pawła VI, który powiedział, że lud wierny pragnie przyjmować „Ewangelię nie od jej głosicieli zgnębionych lub pozbawionych nadziei, nie od niecierpliwych lub bojaźliwych, ale od sług Ewangelii, których życie jaśniałoby zapałem, od tych, co pierwsi zaczerpnęli swą radość od Chrystusa”⁵³. Ten kto spotkał Chrystusa w Duchu Świętym nie będzie nikomu narzucał Ewangelii siłą. Będzie przekazywał światło wiary i prowadził do Jezusa, jedyne źródła uzdrowienia z grzechów⁵⁴.

Bardzo charakterystyczne w nauczaniu Franciszka dotyczącym ewangelizacji jest zagadnienie nawrócenia pastoralnego. Ma ono swoje źródło w dokumencie z Aparecidy który jest owocem V Ogólnej Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów (CELAM, 13–31 maja 2007). Jej celem było pobudzenie całego Ludu Bożego do czynnego udziału w dziele ewangelizacji⁵⁵. Wezwanie do nawrócenia pastoralnego z Aparecidy stało się programowe dla pontyfikatu Franciszka. Dotyczy ono już nie tylko Ameryki Łacińskiej i Karaibów ale całego Kościoła, który ma być w permanentnym stanie misji⁵⁶. Wspólnota uczniów Chrystusa ma za zadanie kontynuować misję Syna Bożego. Kto doświadczył miłości Chrystusa musi opuścić bezpieczną strefę komfortu i wyjść by miłość Pana przekazać tym,

⁵² Por. Franciszek, *Głoszenie Ewangelii dokonuje się w mocy Ducha Świętego*.

⁵³ EN, 14.

⁵⁴ Por. Franciszek, *Uczmy się przepowiadania od Jezusa*.

⁵⁵ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, Aparecida, Gubin 2014, s. 283.

⁵⁶ EG, 25.

którzy jej jeszcze nie poznali⁵⁷. Przesłanie z Aparecidy znalazło swój wyraz również w katechezach środowych dotyczących gorliwości apostołskiej⁵⁸.

Wiele uwagi w swoich katechezach Franciszek poświęca roli świeckich w ewangelizacji. Tym samym jest kontynuatorem myśli Soboru Watykańskiego II, który stwierdził, że: „Powołanie chrześcijańskie ze swej natury jest również powołaniem do apostołstwa”⁵⁹. Nikt nie może zatrzymać daru wiary tylko dla siebie. Wszyscy są posłani na mocy chrztu św. do świata, który czeka na Ewangelię Jezusa Chrystusa. W katechezach Papieża ujawnia się jego eklezjologiczna wizja, w której rozwija naukę o Kościele jako ludzie Bożym i jako *communio* oraz o współodpowiedzialności ludzi świeckich za ewangelizację świata⁶⁰. Według Franciszka „Kościołem nie jest w głównej mierze hierarchia, ale lud Boży, czyli Kościół jako całość i wszyscy jego członkowie są działającym podmiotem. Ponadto chodzi o lud Boży w drodze przez czas i historię, przez co zwraca uwagę na historyczną postać, która z racji posłannictwa ewangelizacji stale musi się zmieniać. Według Franciszka miejsce centralizmu Kościoła zajmuje droga synodalności”⁶¹. Ojciec Święty często podkreśla, że każdy członek Ludu Bożego na mocy otrzymanego chrztu „stał się uczniem i misjonarzem”⁶², że we wszystkich ochrzczonych „działa uświęcająca moc Ducha Świętego, pobudzająca do ewangelizowania”⁶³, jak również to, że „lud cały czas ewangelizuje siebie”⁶⁴. Stąd też w katechezach środowych Papież bardzo mocno eksponuje rolę matek i babć w ewangelizacji. Ich proste świadectwo życia wiarą przyczynia się do otwarcia nowych pokoleń na światło wiary⁶⁵.

Oryginalnością w nauczaniu Franciszka o gorliwości apostołskiej jest również podkreślanie przykładu świętych. Wśród nich pierwsze miejsce zajmują przede wszystkim męczennicy. Ich radykalizm pobudza pozostałą część Ludu Bożego do odważnego wyznawania wiary. Wśród świętych

⁵⁷ Por. H. Sławiński, *Inspiracje Franciszka dla posługi słowa*, „Polonia Sacra” 25 (2021), nr 4 (66), s. 45-46.

⁵⁸ Por. Franciszek, *Ewangelię trzeba głosić tu i teraz*.

⁵⁹ Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem”, 1965, 2.

⁶⁰ Zob. s. Dyk, *Udział świeckich w dziele ewangelizacji. Inspiracje Franciszka*, „Polonia Sacra” 26 (2022) nr 2, s. 33-52.

⁶¹ K. Glombik, *Franciszek – kontrowersyjne nauczanie czy kontrowersyjna recepcja?, w: Mosty, nie mury. 5 lat pontyfikatu Franciszka*, red. M. Lis, Opole 2018, s. 142-143.

⁶² EG, 120.

⁶³ Tamże, 119.

⁶⁴ Tamże, 122.

⁶⁵ Franciszek, *Adhortacja apostołska o powołaniu do świętości w świecie współczesnym „Gaude te et Exultate”* (dalej jako GE), 2018, 3.

i błogosławionych nie brakuje również przykładów duchownych oraz osób konsekrowanych żyjących radami ewangelicznymi. Są oni jaskrawym przykładem gorliwego wprowadzania w życie nakazu misyjnego Chrystusa⁶⁶. Papież mówiąc o świętych ma na myśli nie tylko tych wyniesionych na ołtarze, ale również tych żyjących pośród nas. Zwyczajni ludzie, którzy trwają w wierze mimo różnych przeciwności losu⁶⁷.

2.2. Uwagi krytyczne

Franciszek w katechezach środowych dotyczących gorliwości apostołskiej odwoływał się do myśli Soboru Watykańskiego II oraz nauczania swoich poprzedników. Niestety zabrakło nawiązania do pojęcia nowej ewangelizacji, o której mówił Jan Paweł II. Po raz pierwszy użył tego sformułowania w Nowej Hucie 9 czerwca 1979 r. Powiedział wówczas: „Otrzymaliśmy znak, że na progu nowego tysiąclecia – w te nowe czasy i nowe warunki wchodzi na nowo Ewangelia. Że rozpoczęła się nowa ewangelizacja, jak gdyby druga, a przecież ta sama, co pierwsza”⁶⁸.

Jan Paweł II sprecyzował ideę nowej ewangelizacji w encyklice o stałej aktualności posłania misyjnego *Redemptoris missio*. Dokonuje w niej rozróżnienia pomiędzy ewangelizacją pierwszą (misyjną) oraz pastoralną. Kryterium podziału stanowią adresaci przesłania⁶⁹. Pierwsza ewangelizacja zwana misyjną jest skierowana do tych, którzy jeszcze nie poznali Chrystusa i są nie ochrzczeni. Ewangelizacja pastoralna dotyczy wierzących i służy pogłębieniu wiary. Nowa ewangelizacja dotyczy tych, którzy odeszli od wiary, przestali praktykować i nie odczuwają już duchowej więzi z Kościołem. Te osoby bywają niekiedy określane mianem neopogan⁷⁰.

Wydaje się, że Franciszek zbyt mało uwagi poświęcił w swoich katechezach kwestii adresatów ewangelizacji. Zabrakło bardziej szczegółowej analizy i rozróżnienia na różne typy odbiorców. Papież w tej kwestii wypowiedział się raczej ogólnie, zaznaczając, że przekaz wiary ma być skierowany

⁶⁶ Por. Franciszek, *Gorliwość ewangelizacyjna wypływa ze świętości*.

⁶⁷ GE, 6-7.

⁶⁸ Zob. Jan Paweł II, *Pielgrzymki do Ojczyzny. Przemówienia, homilie*, Wyd. Znak, Kraków 2005, s. 187.

⁶⁹ Jan Paweł II, encyklika „*Redemptoris missio*”, 1990, 33-34.

⁷⁰ Por. B. Biela, *Typy i metody ewangelizacji w świetle współczesnego nauczania Magisterium Ecclesiae*, „*Studia Nauk Teologicznych*”, t. 10 (2021), s. 265.

do każdego człowieka zdolnego do przyjęcia prawdy Ewangelii⁷¹. Różne grupy adresatów wymagają zastosowania odrębnych środków i dostosowania form przekazu. Są one zmienne w zależności od czasu i miejsca. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują środki masowego przekazu⁷².

W tym przypadku również zabrakło w katechezach odwołania się do poprzedników i dowartościowania mediów w ewangelizacji. Do tych środków komunikacji ma dostęp większość ludzi żyjących na świecie. Świat wirtualny jest dla wielu również miejscem ucieczki od egzystencjalnego cierpienia⁷³. Kościół nie może bać się świata mediów i powinien być obecny na tym wielkim współczesnym areopagu. Wielki potencjał mediów w przekazie wiary widzieli papieże począwszy od Pawła VI. Wskazywali, że dzięki takim narzędziom Kościół może dotrzeć z Dobrą Nowiną do wielkiej grupy osób jednocześnie. Benedykt XVI wielokrotnie w swoim nauczaniu zwracał uwagę na przyczynianie się mediów a wśród nich zwłaszcza portali społecznościowych do głębokiej transformacji kulturowej⁷⁴.

Nawiązując do nauczania swoich poprzedników na temat ewangelizacji Franciszek mógł przypomnieć o tym, by nie zaniedbywać terenu misyjnego jakim jest świat mediów. Należy go przepajać światłem wiary. Być tam, gdzie gromadzą się ludzie. Oczywiście bardzo istotne jest to, aby wierni w świecie mediów byli wiarygodnymi świadkami Chrystusa. Powinni wprowadzać pokój tam, gdzie jest również wiele nienawiści i hejtu⁷⁵. Bardzo ważne jest to, by wierni, zarówno świeccy, duchowni, jak i osoby konsekrowane wiernie przekazywały w mediach naukę katolicką zgodną z Urzędem Nauczycielskim Kościoła⁷⁶.

Teologia ewangelizacji w ujęciu Franciszka nie zaskakuje nowością. Jest

⁷¹ Por. A. Szafrński, F. Zapłata, *Ewangelizacja*, w: Encyklopedia katolicka, t. 4, (red.) R. Łukaszuk, L. Bienkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1983, kol. 1438.

⁷² EN, 42.

⁷³ Por. A. Lewek, *Nowa Ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, Katowice 1995, t. 2, s. 137-144.

⁷⁴ Por. W. Kawecki, *Świat mediów areopagiem nowej ewangelizacji*, w: *Polskie drogi nowej ewangelizacji*, red. K. Święs, D. Lipiec, Lublin 2014, s. 149-151.

⁷⁵ Por. tamże, s. 152-153.

⁷⁶ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie występowania duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego, stowarzyszeń życia apostołskiego oraz niektórych wiernych świeckich w mediach*, Akta Konferencji Episkopatu Polski, 35/2023, n. 2.

ona kontynuacją myśli Soboru Watykańskiego II. Wpisuje się także w dotychczasową myśl Papieża z Argentyny, który uczynił ewangelizację programem swojego pontyfikatu. Świadczy o tym przede wszystkim adhortacja *Evangelii gaudium* poświęcona tej problematyce, ale nie tylko. Franciszek wielokrotnie w swoich przemówieniach czy homiliach przypominał o powołaniu wszystkich chrześcijan do przekazu wiary.

Katechezy śródowe Franciszka dotyczące pasji ewangelizacyjnej, czyli gorliwości apostołskiej inspirują do większego zaangażowania na rzecz ewangelizacji. Jest to zadanie wszystkich wiernych, zarówno osób duchownych, konsekrowanych, jak i świeckich. Każdy w zgodzie z własnym stanem życia powinien przyczynić się do głoszenia Dobrej Nowiny. Należy ukazywać Osobę Jezusa Chrystusa a wystrzegać się prozelityzmu. Współczesny człowiek potrzebuje wiarygodnego świadectwa uczniów Chrystusa, którzy pomogą mu odkryć prawdziwe oblicze Boga.

The Theology of Evangelization in Light of Pope Francis' Catecheses on The Passion for Evangelization

Abstract

This study examines the theology of evangelization in light of Pope Francis' Wednesday catecheses titled *The Passion for Evangelization*. Through the use of analytical, synthetic, and comparative methods, the research identifies key aspects of evangelization, with particular emphasis on the sources of apostolic zeal. Foremost among these sources is the action of the Holy Trinity. Jesus Christ is presented as the paradigm of evangelization, while the Holy Spirit is emphasized as the principal agent of the evangelizing mission. Evangelization is also portrayed as an inherently ecclesial reality, in which the saints serve as exemplars for every evangelizer. A distinctive feature of Pope Francis' approach to evangelization is his strong emphasis on pastoral conversion and the active involvement of the laity. His catecheses represent a development of the teachings of the Second Vatican Council and the post-conciliar pontiffs, especially Pope Paul VI.

Keywords: *Francis, evangelization, Church, Good News*

Bibliografia:

1. Pismo Święte i dokumenty Kościoła

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych (Biblia Tysiąclecia), red. A. Jankowski, L. Stachowiak, T. Hergesel, K. Romaniuk, R. Rubinkiewicz, Poznań 2005.

Benedykt XVI, *List Apostolski w formie motu proprio Ubiicumque et semper* (21 IX 2010), https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/motu/ubicumque_21092010.html (dostęp: 29.09.2022).

Franciszek, *Adhortacja apostolska o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie „Evangellii gaudium”*, Kraków 2013.

Franciszek, *Adhortacja apostolska o powołaniu do świętości w świecie współczesnym „Gaudete et Exultate”*, Wrocław 2018.

Jan Paweł II, *Encyklika o stałej aktualności posłania misyjnego „Redemptoris Missio”*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków 1996, s. 379-460.

Jan Paweł II, *Posynodalna adhortacja o powołaniu i misji świeckich w Kościele „Christifideles laici”*, Częstochowa 2003.

Konferencja Episkopatu Polski, *Dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie występowania duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego, stowarzyszeń życia apostolskiego oraz niektórych wiernych świeckich w mediach*, Akta Konferencji Episkopatu Polski, 35/2023.

Paweł VI, *Adhortacja apostolska o ewangelizacji w świecie współczesnym „Evangellii Nuntiandi”*, Wrocław 2001.

Sobór Watykański II, *Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem”*, w: *Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań: Pallottinum 2002, s. 377-401.

V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, Aparecida, Gubin 2014.

2. Katechezy Franciszka pt. “Pasja ewangelizacji”

Franciszek, *Chrześcijanin powinien kształtować swe głoszenie na wzór Jezusa*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8050633> [dostęp: 18.01.2023 11:10].

Franciszek, *Ewangelię trzeba głosić tu i teraz*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8587234> [dostęp: 29.11.2023 10:51].

Franciszek, *Ewangelizacja jest posługą kościelną*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8119043> [dostęp: 08.03.2023 11:21].

Franciszek, *Franciszek o wartości sanktuariów maryjnych*, <https://pa->

[piez.wiara.pl/doc/8455178](https://papiez.wiara.pl/doc/8455178) [dostęp: 23.08.2023 11:21].

Franciszek, *Głoszenie Ewangelii dokonuje się w mocy Ducha Świętego*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8098191> [dostęp: 22.02.2023 10:54].

Franciszek, *Gorliwość ewangelizacyjna wypływa ze świętości*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8142832> [dostęp: 22.03.2023 11:57].

Franciszek, *Gorliwość rodzi się z doświadczenia Boga i przemiany wewnętrznej*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8156804> [dostęp: 29.03.2023 13:35].

Franciszek, *Kościół potrzebuje apostolskiego zaangażowania świeckich*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8129969> [dostęp: 15.03.2023 11:15].

Franciszek, *Kościół potrzebuje dwóch płuc*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8547240> [dostęp: 25.10.2023 13:06].

Franciszek, *Kościół potrzebuje serc palających miłością do Boga*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8319802> [dostęp: 07.06.2023 10:45].

Franciszek, *Mnisi i mniszki uczą nas, że potrzebujemy Boga i orędowania za wszystkimi*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8227705> [dostęp: 26.04.2023 11:42].

Franciszek, *Módlmy się, abyśmy niestrudzenie dawali świadectwo Ewangelii*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8211154> [dostęp: 19.04.2023 11:27].

Franciszek, *Niech Duch Święty będzie źródłem naszego bycia i działania*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8595184> [dostęp: 06.12.2023 10:20].

Franciszek, *Powołani do dawania świadectwa i głoszenia Jezusa*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8604364> [dostęp: 13.12.2023 12:42].

Franciszek, *Św. Józefina Bakhita nauczycielką przebaczenia*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8526505> [dostęp: 11.10.2023 13:35].

Franciszek, *Także dziś trzeba głosić Ewangelię*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8570489> [dostęp: 15.11.2023 13:42].

Franciszek, *To rodzi się z zauroczenia Jezusem*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8039395> [dostęp: 11.01.2023 11:45].

Franciszek, *Uczmy się przepowiadania od Jezusa*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8060714> [dostęp: 25.01.2023 11:44].

Franciszek, *Warunki ewangelizowania*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8088858> [dostęp: 15.02.2023 11:37].

Franciszek, *Wykrzykiwać Ewangelię w milczeniu, jak św. Karol de Foucauld*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8536844> [dostęp: 18.10.2023 13:17].

Franciszek, *Zawsze bądźmy gotowi do głoszenia Ewangelii*, <https://papiez.wiara.pl/doc/8194889> [dostęp: 12.04.2023 11:16].

3. Opracowania

Biela B., *Typy i metody ewangelizacji w świetle współczesnego nauczania Magisterium Ecclesiae*, „Studia Nauk Teologicznych” t. 10 (2021), s. 259-280.

Dyk S., *Nowa Ewangelizacja konkretne wezwanie*, Gubin 2015.

Dyk S., *Udział świeckich w dziele ewangelizacji. Inspiracje Franciszka*, „Polonia Sacra” 26 (2022) nr 2, s. 33-52

Glombik K., *Franciszek – kontrowersyjne nauczanie czy kontrowersyjna recepcja?*, w: *Mosty, nie mury. 5 lat pontyfikatu Franciszka*, red. M. Lis, Opole 2018, s. 131-149.

Jan Paweł II, *Pielgrzymki do Ojczyzny. Przemówienia, homilie*, Kraków: Znak 2005, s. 187.

Kawecki W., *Świat mediów areopagiem nowej ewangelizacji*, w: *Polskie drogi nowej ewangelizacji*, red. K. Święs, D. Lipiec, Lublin 2014, s. 149-171.

Lewek A., *Nowa Ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, Katowice 1995, t. 2.

Sławiński H., *Inspiracje Franciszka dla posługi słowa*, „Polonia Sacra” 25 (2021), nr 4 (66), s. 43-62.

Szafrański A., Zapłata F., *Ewangelizacja*, „Encyklopedia Katolicka”, Lublin 1983, t. 4, kol. 1436-1440.

O. Karol Palus OFM Cap. – Absolwent WT KUL (homiletyka), magister postulatu, wychowawca w klasztorze Poczekajka, Lublin.

